

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ**

Gdańsk, dnia 31 października 2019 r.

RGD.611.3.19/PC

DECYZJA NR RGD -6/2019

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 oraz art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się postanowienia wzorca umowy stosowanego przez przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie, o treści:

1. *„W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.”*
[§ 5 ust. 2 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.];
2. *„Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.”*
[§ 5 ust. 3 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.];
3. *„Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:*
 - 1) *Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.*
 - 2) *Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.*
 - 3) *Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.*
 - 4) *Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”*
[§ 8 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.];
4. *„W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”*
[§ 13 zd. 2 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.]

- za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145), co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 369) i zakazuje się ich wykorzystywania.

II. Na podstawie art. 23b ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. poz. 2019 r. poz. 369) oraz art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada się na przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone poprzez:

1. doręczenie konsumentom będącym w dniu uprawomocnienia się decyzji stronami Umowy o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie zawartych na podstawie wzorca obowiązującego od 18 października 2018 roku, listem poleconym, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, imiennie adresowanej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wskazanych w pkt I niniejszej decyzji o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 31 października 2019 r. nr RGD-6/2019 Grażyna Gońda, będąca organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie, informuje, że niżej wskazane postanowienia zawarte w Umowie o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie w wersji obowiązującej od dnia 18 października 2018 roku o treści:

- *„W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.”*
- *„Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.”*
- *„Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:*
 - *Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.*
 - *Zachowanie dziecka uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzało zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.*
 - *Nastąpił brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.*
 - *Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”*
- *„W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”*

- zostały uznane za niedozwolone i są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem), ponieważ naruszają zakaz wskazany w art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007

roku o ochronie konkurencji i konsumentów. Wspomnianą decyzją Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zakazał ich wykorzystywania wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie ww. wzorca (art. 23d ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów).”;

2. opublikowanie w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia niniejszej decyzji, na koszt Grażyny Gońdy, będącej organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie, na stronie internetowej, która na dzień wydania niniejszej decyzji mieści się pod adresem www.przedszkole-slawno.pl, oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 31 października 2019 r. nr RGD-6/2019 Grażyna Gońda, będąca organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie informuje, że niżej wskazane postanowienia zawarte w Umowie o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie w wersji obowiązującej od dnia 18 października 2018 roku o treści:

- „W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.”
- „Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.”
- „Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:
 - Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.
 - Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.
 - Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.
 - Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”
- „W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”

- zostały uznane za niedozwolone i są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem), ponieważ naruszają zakaz wskazany w art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów. Wspomnianą decyzją Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zakazał ich wykorzystywania wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie ww. wzorca (art. 23d ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów).”

Szczegóły wykonania powyższych obowiązków i ich zakres określono w ww. Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dostępnej na stronie www.przedszkole-slawno.pl”

w następujący sposób:

- czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

- w górnej części strony głównej domeny www.przedszkole-slawno.pl bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- fragment oświadczenia o treści „na stronie www.przedszkole-slawno.pl” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do niniejszej decyzji opublikowanej w oparciu o pkt II sentencji niniejszej decyzji,

przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

- A. w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek publikacyjny powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazw dawnej i nowej,
- B. w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
- C. w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a zw. z ust. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 369) oraz art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada się przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie kary pieniężne:

- 1) w wysokości **1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote)** z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w zakresie opisanym w pkt. I.1. sentencji niniejszej decyzji;
- 2) w wysokości **1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote)** z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w zakresie opisanym w pkt. I.2. sentencji niniejszej decyzji;
- 3) w wysokości **1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote)** z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w zakresie opisanym w pkt. I.3. sentencji niniejszej decyzji;
- 4) w wysokości **1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote)** z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w zakresie opisanym w pkt. I.4. sentencji niniejszej decyzji;

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (t.j. Dz.U. poz. 2019 r. poz. 369 ze zm.) oraz art. 33 ust. 6 tej ustawy, a także art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) w związku z art. 83

ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

obciąża się przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie kosztami opisanego w pkt I postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oraz zobowiązuje się ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie (...) zł (słownie: (...) zł) - w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

- [1] W dniu 26 czerwca 2018 r. - postanowieniem Nr 34 wydanym w sprawie o sygn. RGD.405-9/18/PC - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: „Prezes UOKiK” lub „Prezes Urzędu”) - po otrzymaniu pisma Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Sławnie z dnia 23 marca 2018 r. oraz odmowie Grażyny Gońdy udzielenia odpowiedzi i przedłożenia żądanych dokumentów wyrażoną w piśmie skierowanym do Prezesa UOKiK z dnia 4 czerwca 2018 r. - wszczął postępowanie wyjaśniające celem wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przez przedsiębiorcę działającego pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie (dalej także: „Przedsiębiorca”, „strona postępowania” lub „Przedszkole”).
- [2] W toku postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK wezwał Przedsiębiorcę do przedłożenia wzorców umów związanych z przedmiotem postępowania. Do pisma z dnia 28 listopada 2018 r. Przedsiębiorca dołączył wzorzec umowy o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie obowiązujący od dnia 18 października 2018 r. Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym zebrany w toku postępowania wyjaśniającego Prezes UOKiK uznał, że zaszło uzasadnione podejrzenie stosowania przez Przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które - na gruncie obowiązującego prawa - mogą mieć charakter niedozwolony.
- [3] Prezes UOKiK zamknął postępowanie wyjaśniające oraz postanowieniem Nr RGD -28/2019 z dnia 12 marca (dalej także: „Postanowienie”) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie we wzorcu postanowień umownych, które zostały opisane w pkt I niniejszej decyzji. Pismami z dnia 12 marca 2019 r. oraz 10 maja 2019 r. Prezes UOKiK wezwał Przedsiębiorcę do ustosunkowania się do zarzutów zawartych w Postanowieniu.

Stanowisko Przedsiębiorcy

- [4] W piśmie z dnia 10 czerwca 2019 r. Przedszkole, co do zasady, podtrzymało stanowisko wyrażone we wcześniejszej korespondencji wskazując, że Pani Grażynie Gońdzie nie przysługuje przymiot przedsiębiorcy w relacji z rodzicami zawierającymi z prowadzącą przedszkole umowy przyjęcia dziecka do przedszkola. Swoją argumentację strona postępowania konsekwentnie oparła na brzmieniu art. 170 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1148), który stanowi, że: *Prowadzenie szkoły lub placówki, zespołu, o którym mowa w art. 182, oraz innej formy wychowania przedszkolnego nie jest działalnością gospodarczą.* Tym samym, Grażyna Gońda nie może być uznana za przedsiębiorcę. W rezultacie, postanowienia zawierane między Przedszkolem

a rodzicami/opiekunami nie mogą być badane pod kątem występowania niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1145; dalej także: k.c.) ponieważ brak w nich relacji przedsiębiorca - konsument.

- [5] W odniesieniu do klauzul określonych w pkt I.1 oraz I.2 niniejszej decyzji Przedsiębiorca podniósł, iż postanowienia regulujące odpłatność za przedszkole odnoszą się do głównych świadczeń stron, tym samym na podstawie art. 385¹ § 1 nie mogą być badane pod kątem ich abuzywności.
- [6] W zakresie klauzuli opisanej w pkt I.3 niniejszej decyzji Przedszkole wskazało, że przesłanki określonej w § 8 Umowy są precyzyjne i jednoznaczne. Brak szczegółowego dookreślenia przesłanek wynika z faktu, iż obejmują one szeroko okoliczności, których ziszczenie się może spowodować rozwiązanie umowy ze skutkiem natychmiastowym. W ocenie Przedsiębiorcy po pierwsze możliwość natychmiastowego rozwiązania umowy ma charakter fakultatywny, zaś po wtóre ma przede wszystkim za zadanie zabezpieczyć interes odbiorców usług przedszkola poprzez zapewnienie im niezachwianego i bezpiecznego funkcjonowania placówki przedszkolnej.
- [7] W zakresie klauzuli opisanej w pkt I.4 niniejszej decyzji, która odnosi się do właściwości sądu strona postępowania wskazała, że w związku z brzmieniem art. 385³ pkt 23 k.c. w sprawie nie zostało wykazane, jakoby Sąd Rejonowy w Sławnie nie był miejscowo właściwy dla rozpoznania sporów zaistniałych pomiędzy stronami umowy o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie. W związku z powyższym, także to postanowienie i w tej części przedmiotowe postanowienia jest pozbawione podstaw faktycznych, jak i prawnych.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

- [8] Przedsiębiorca Grażyna Gońda prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie, NIP: 8391768352, REGON: 321096773, w ramach prowadzonej działalności, świadczy usługi edukacyjne i związane z opieką w prowadzonej placówce przedszkolnej, która mieści się przy ul. Armii Krajowej 21 w Sławnie. Strona postępowania jest wpisana do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.
- [9] Przedsiębiorca, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umowy obowiązującym od 18 października 2018 r., który przedłożył do pisma z 28 listopada 2018 r. Postanowienia umowne, które w pkt I niniejszej decyzji zostały uznane za niedozwolone postanowienia umowne, były przedmiotem analizy Prezesa Urzędu oraz zostały zakwestionowane w wystąpieniu z dnia 28 września 2018 r., wystosowanym do Przedsiębiorcy na podstawie art. 49a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 369; dalej także u.o.k.i.k.). Strona postępowania nie zmodyfikowała stosowanego wzorca umowy w kierunku wskazywanym przez Prezesa Urzędu w niniejszym wystąpieniu, trwając przy dotychczasowym stanowisku, co w konsekwencji spowodowało wszczęcie postępowania i wydanie przedmiotowej decyzji.
- [10] Przedszkole stosuje w ramach prowadzonej działalności gospodarczej klauzule wzorców umów wskazane w pkt I niniejszej decyzji.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

A. Naruszenie interesu publicznego

- [11] Prezes UOKiK, zgodnie z art. 1 ust. 1 u.o.k.i.k., podejmuje się ochrony interesów konsumentów wyłącznie w interesie publicznym, tzn. wtedy, gdy daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach.¹ Warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego, bądź też naruszają ten interes.
- [13] Zasięg geograficzny działalności Przedszkola obejmuje miasto Sławno oraz okolice. Zgodnie z ofertą Przedszkole przyjmuje dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat. Liczba miejsc jest ograniczona i wynosi 100. Oznacza to zatem, że wyżej wskazane postanowienia umowne mogą dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem mogły naruszać zbiorowy interes konsumentów. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone jest w interesie publicznym.

B. Status przedsiębiorcy

- [14] Przepisy art. 4 pkt 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646 ze zm.; dalej także: Prawo przedsiębiorców) definiują przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą - czyli zgodnie z art. 3 Prawa przedsiębiorców zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.
- [15] Przedsiębiorca Grażyna Gońda, działająca pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie, NIP: 8391768352, REGON: 321096773 jest zarejestrowana w Centralnej Ewidencji i Informacji o działalności gospodarczej. Z danych ujawnionych w rejestrze wynika, że prowadzi ona działalność głównie w zakresie przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering). Pomimo bycia organem prowadzącym placówkę przedszkolną, w rejestrze nie ujawniono wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia Placówki wychowania przedszkolnego (kod PKD: 85.10.Z), co jednak nie wpływa na uznanie, że faktycznie prowadzona działalność nie ma charakteru działalności gospodarczej.
- [16] Każdy przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ponadto za przedsiębiorcę na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się jeszcze inne podmioty (art. 4 pkt 1 lit. a-d u.o.k.i.k.). W szczególności za przedsiębiorcę, na gruncie tej ustawy, uznać należy podmiot organizujący lub świadczący usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców Usługi dydaktyczno -wychowawczo - opiekuńcze, w ocenie Prezesa UOKiK, są usługami o charakterze użyteczności publicznej. Z uwagi na brak definicji ustawowej pojęcia „użyteczność publiczna” w celu wyjaśnienia znaczenia tego terminu można posłuszkować się bogatym dorobkiem piśmiennictwa i orzecznictwa, w którym wskazuje się, że przez usługi o charakterze użyteczności publicznej należy rozumieć usługi, które

¹Por. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 stycznia 2009 r., sygn. akt: XVII Ama 26/08.

podejmowane są w celu zaspokajania potrzeb społecznych o charakterze ogólnym, świadczone w interesie publicznym i w sposób ciągły. Usługi tego rodzaju nie są, co do zasady, nastawione na osiągnięcie rezultatu ekonomicznego. Jednak, jak słusznie podaje Marek Szydło: "w warunkach gospodarki rynkowej założenie o całkowicie niekomercyjnym charakterze omawianych usług nie odpowiada już ekonomicznej rzeczywistości i razi swoim anachronizmem"². Z kolei Grzegorz Materna podkreśla, że usługi o charakterze użyteczności publicznej mogą być świadczone nie tylko w warunkach monopolu naturalnego, ale również w warunkach konkurencji, jako przykład podając oświatę lub opiekę zdrowotną³. Stanowisko to również potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok z 7 kwietnia 2004 roku, sygn. akt III SK 22/04) oraz orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wyroki z: 28 września 2005 roku, sygn. akt XVII AmC 18/05; 12 grudnia 2005 roku, sygn. akt XVII AmC 80/04). Usługi świadczone przez Przedszkole polegające na zapewnieniu opieki nad dziećmi na warunkach określonych w Umowie przez cały rok niewątpliwie zaspokajają potrzeby społeczne i są świadczone w interesie publicznym. Zapewnienie opieki nad małoletnimi dziećmi jest konieczne w przypadku, gdy rodzice/opiekunowie prawni nie mogą sprawować jej osobiście. Mając na uwadze powyższe, zdaniem Prezesa UOKiK przedszkole niepubliczne, w zakresie w jakim świadczy odpłatnie usługi dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńcze, ma status przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów u.o.k.i.k.

- [17] Wobec powyższego, wbrew stanowisku strony postępowania wyrażonemu w toku postępowania strony, należy uznać, iż Przedszkole spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do uznania podmiotu za przedsiębiorcę w rozumieniu powyższych przepisów. W konsekwencji jego działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

C. Naruszenie art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

- [18] Zgodnie z art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.
- [19] Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a u.o.k.i.k. przepisem art. 385¹ § 1 k.c. „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny”.
- [20] Możliwość uznania postanowienia za niedozwolone zależna jest zatem od łącznego spełnienia następujących przesłanek:
- 1) postanowienie jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumentów,
 - 2) postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione,
 - 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
 - 4) postanowienie narusza w sposób rażąco interesy konsumenta,
 - 5) postanowienie nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.
- [21] Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa UOKiK, który wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazie jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a

² M. Szydło, *Ustawa o gospodarce komunalnej. Komentarz*, Oficyna, 2008 r.

³ G. Materna, *Pojęcie przedsiębiorcy w polskim i europejskim prawie ochrony konkurencji*, Oficyna, 2009 r.

ww. ustawy. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d u.o.k.i.k., ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

[22] Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest unijna dyrektywa nr 93/13⁴, zgodnie z której treścią *warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta* (art. 3 ust. 1 ww. dyrektywy).

[23] Dla stwierdzenia danego postanowienia umowy jako niedozwolonego przestanka sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok Sądu Najwyższego - dalej także: SN - z 13 października 2010 r., sygn. akt I CSK 694/09).

a. Stosowanie wzorców umów przez Przedsiębiorcę w relacjach z konsumentami

[24] Przedszkole, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie postępuje się wzorcem umownym obowiązującym od 18 października 2018 r., przy czym adresatami oferty kierowanej przez stronę postępowania oraz stronami tych umów są konsumenci.

b. Przestanka braku indywidualnego uzgodnienia

[25] W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przestanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK, nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Przedszkolem, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że strona postępowania wprowadziła oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

c. Postanowienia określające główne świadczenia stron

[26] Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok Sądu Ochrony

⁴ Dyrektywa Rady 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L Nr 95, s. 29).

Konkurencji i Konsumentów - dalej także: SOKiK - z 1 marca 2007 r., sygn. akt XVII AmC 12/06, LEX nr 311031).

- [27] Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03, LEX nr 846537). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok SN z 8 listopada 2012 r., sygn. akt I CSK 49/12).

d. Sprzeczność z dobrymi obyczajami

- [28] Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.
- [29] Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.
- [30] Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na gruncie okoliczności danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny⁵, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające *in minus* od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerść, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku⁶.

⁵ K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804.

⁶ Wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04.

[31] Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy w kontekście dobrych obyczajów może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny⁷.

e. Rażąco naruszenie interesów konsumenta

[32] Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażąco naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta⁸.

[33] Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażąco naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym nie należy sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest sięgnięcie do ww. dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i niesprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i niesprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności⁹. Jak wskazał w jednym z kluczowych orzeczeń Sąd Najwyższy - dokonując wykładni art. 385¹ k.c. - rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza niesprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym¹⁰.

⁷ Wyrok SN z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt III SK 21/06.

⁸ Wyrok SN z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I CK 635/03.

⁹ Por. wyrok SA z Warszawy z dnia 13 marca 2014 r., sygn. akt VI ACa 1733/13; wyrok SOKiK z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt XVII AmC 2615/14.

¹⁰ Wyrok SN z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04.

- [34] Podsumowując, obie wskazane art. 385¹ k.c. formuły prawne (tj. dobre obyczaje oraz rażące naruszenie interesów konsumentów) służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta.
- [35] Pomocnym narzędziem w celu identyfikacji postanowień niedozwolonych pod kątem naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów są tzw. klauzule szare. Ich przykładowy katalog określony został w art. 385³ k.c. i zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych. Jak wynika z orzecnictwa Sądu Najwyższego, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów)¹¹.

D. Ocena postanowień wzorców umów stosowanych przez Przedsiębiorcę i zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK niniejszą decyzją (pkt I sentencji)

Postanowienie wskazane w pkt I.1. sentencji

- [36] „*W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.*” [§ 5 ust. 2 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.]
- [37] W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie Umowy, zgodnie z którym Przedsiębiorca obciąża konsumenta opłatą za koszty wyżywienia dziecka za dzień, kiedy dziecko było nieobecne, pomimo wcześniejszego poinformowania o nieobecności, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interesy konsumentów.

a) Główne świadczenia stron

- [38] Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie, gdyż nie określa ono przedmiotu świadczenia Przedszkola, ponieważ dotyczy uprawnienia Przedszkola do naliczania stawki żywieniowej za dni, w których dziecko jest nieobecne w przedszkolu. Wobec powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, powyższe postanowienie nie określa głównych świadczeń stron.

b) Sprzeczność z dobrymi obyczajami

- [39] W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za sprzeczny z dobrym obyczajem należy uznać obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta pomimo niewykonania zobowiązania przez jego kontrahenta. W omawianym postanowieniu należy uznać za dobry obyczaj:
- ekwiwalentności świadczeń stron kontraktu oraz

¹¹ Wyrok SN z dnia 11 października 2007 r., sygn. akt III SK 19/07.

- dobrą wiarę i uczciwość w konstruowaniu umowy po stronie Przedsiębiorcy.

[40] Zgodnie z treścią zakwestionowanego postanowienia, konsument (tu: rodzic/opiekun prawny), niezależnie od okoliczności, jest obciążony obowiązkiem ponoszenia kosztów za wyżywienie za pierwszy dzień nieobecności wychowanka, nawet gdy z odpowiednim wyprzedzeniem poinformuje Przedszkole o absencji dziecka. Zgodnie z zasadą wzajemności, obciążanie konsumenta stawką żywieniową powinno następować tylko w sytuacji korzystania dziecka z wyżywienia w placówce w danym dniu. Wyjątkiem od przytoczonej zasady jest sytuacja, gdy rodzice/opiekunowie prawni nie zgłosili wcześniej nieobecności dziecka w danym dniu, w związku z czym przedszkole, zgodnie z umową, było gotowe do świadczenia usług w tym zakresie ponosząc przy tym określone koszty pracy i produktów.

c) Rażące naruszenie interesów konsumentów

[41] Zgodnie z treścią kwestionowanego postanowienia konsument jest automatycznie obciążany przez Przedsiębiorcę opłatą za wyżywienie dziecka za pierwszy dzień nieobecności podopiecznego. Trzeba uznać, że przedmiotowe postanowienie godzi w interes ekonomiczny konsumentów, którzy niezależnie od okoliczności są zobligowani do ponoszenia kosztów wyżywienia dziecka w pierwszym dniu jego nieobecności, nawet gdy z odpowiednim wyprzedzeniem poinformowali Przedsiębiorcę o absencji dziecka w danym dniu. W omawianej sytuacji Przedszkole posiadając na początku dnia informację o rzeczywistej liczbie dzieci, ma możliwość zaplanowania odpowiedniej ilości posiłków i w związku z tym nie ma podstaw do obciążania kosztami wyżywienia konsumenta, który zgłosił wcześniej nieobecność dziecka w tym dniu.

[42] Należy podkreślić, że ustawodawca w art. 385³ pkt 22 k.c. wskazał, że w razie wątpliwości jako niedozwolone postanowienie umowne należy uznać te, które przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta. Omawiana klauzula stanowi, że pomimo braku świadczenia wzajemnego konsument jest obciążony opłatami związanymi z wyżywieniem dziecka, których powinien uniknąć w przypadku prawidłowego poinformowania Przedsiębiorcy o nieobecności dziecka. Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c.

d) Ustosunkowanie się do stanowiska Przedsiębiorcy

[43] Stanowisko Przedszkola odnośnie niniejszego postanowienia umownego w głównej mierze opiera się na stwierdzeniu, iż z uwagi na brak posiadania przymiotu przedsiębiorcy przez Grażynę Gońdę nie można oceniać postanowień stosowanych w Umowie pod kątem ich abuzywności tj. na podstawie art. 385¹ k.c., co w ocenie Prezesa UOKiK jest bezzasadne i zostało szerzej przedstawione w części uzasadnienia decyzji, odnoszącej się do statusu przedsiębiorcy przez Przedszkole.

[44] Przedsiębiorca podniósł również, że przedmiotowe postanowienie nie może być uznane za niedozwoloną klauzulę umowną także z tego powodu, że odnosi się do głównego świadczenia strony, jakim w ocenie Przedsiębiorcy jest odpłatność za wyżywienie dziecka w placówce przedszkolnej.

[45] Odnosząc się do powyższego w pierwszej kolejności, należy stwierdzić, iż Przedsiębiorca nieprawidłowo zakwalifikował jako główne świadczenie stron postanowienie, które odnosi się do odpłatności za wyżywienie dziecka w pierwszym dniu jego nieobecności. W ocenie Prezesa UOKiK przedmiotem Umowy jest odpłatne sprawowane przez Przedszkole funkcji opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznej w stosunku do dzieci konsumentów, z którymi zawarto umowy o przyjęcie dziecka do placówki przedszkolnej. Tym samym głównym

świadczeniem Przedsiębiorcy jest usługa polegająca na zapewnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych względem dziecka, za którą to otrzymuje wynagrodzenie w postaci określonej opłaty (czesnego). W rezultacie nie można zgodzić się z Przedsiębiorcą, że postanowienia dotyczące odpłatności za wyżywienie nie mogą podlegać badaniu pod kątem ich abuzywności tj. na podstawie art. 385¹ k.c.

Postanowienie wskazane w pkt I.2. sentencji

„Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.” [§ 5 ust. 3 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.]

[46] W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie, zgodnie z którym Przedsiębiorca w trakcie trwania umowy może podwyższyć „opłaty za przedszkole” z uwagi na zmianę kosztów utrzymania przedszkola bez określenia precyzyjnych warunków w umowie (klauzula modyfikacyjna) prowadzi do wniosku, że postanowienie to jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

a) Główne świadczenia stron

[47] Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie, gdyż nie określa ono przedmiotu świadczenia Spółki, ale przesłanki zmiany wysokości pobieranych od konsumentów opłat za usługi świadczone przez Przedsiębiorcę. Wobec powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, powyższe postanowienie nie określa głównych świadczeń stron.

b) Sprzeczność z dobrymi obyczajami

[48] W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasadę *pacta sunt servanda* oraz
- zasadę klarowności warunków umowy.

Zasady te przejawiają się w prawie konsumenta do związania łączącym strony stosunkiem prawnym przez cały okres, na jaki strony się umówiły i w kształcie uzgodnionym przy zawieraniu umowy, a także w prawie do otrzymywania od Przedsiębiorcy rzetelnych informacji dotyczących praw i obowiązków stron umowy.

[49] Zgodnie z § 2 Umowy, jest ona zawierana na czas nieoznaczony, co może wskazywać, że zmiana treści stosunku prawnego łączącego Przedszkole z jego klientami, może ulec zmianie w każdej chwili, z zachowaniem terminów wypowiedzenia. Tymczasem, przedsiębiorca powinien w momencie zawierania umów uwzględnić taką wysokość chesnego w danym okresie, która pozwoli mu na prowadzenie działalności bez ponoszenia strat w normalnych warunkach rynkowych. W ocenie Prezesa Urzędu charakter świadczenia, który polega na sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych wobec dzieci w wieku przedszkolnym sprawia, że umowy tego rodzaju dotyczą ściśle określonego okresu, tym samym zawsze są zawierane na czas oznaczony. Warunki tego rodzaju umów mogą ze swej istoty obowiązywać wyłącznie w ściśle określonym czasie tj. do czasu rozpoczęcia i realizacji przez dziecko obowiązku szkolnego. Zgodnie z art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia. Tym samym Umowa, której postanowienia zostały poddane ocenie Prezesa UOKiK w toku przedmiotowego postępowania, nie może obowiązywać bezterminowo. W szczególności

Przedszkole nie będzie bowiem świadczyć swoich usług wobec dzieci, które zgodnie z obowiązującym prawem mają obowiązek rozpoczęcia i realizacji obowiązku szkolnego.

[50] Stosowanie przez Przedszkole postanowienia, zgodnie z którym Przedsiębiorca może jednostronnie zmienić wysokość opłat z uwagi na zmianę kosztów utrzymania narusza dobre obyczaje, które zostały wymienione powyżej. Przede wszystkim należy wskazać, że konsument zawierający daną umowę powinien mieć pewność co do istotnych warunków umowy, jakim niewątpliwie jest wysokość ponoszonych przez konsumenta opłat za przedszkole. Postanowienie w obecnym kształcie jest niejasne i nieprecyzyjne. Kwestionowane postanowienie nie określa: (i) o ile muszą zmienić się koszty utrzymania przedszkola, aby uzasadniało to wzrost opłaty za przedszkole; (ii) kierunku zmiany, co sprawia, że wysokość opłaty może wzrosnąć nawet przy spadku kosztów utrzymania przedszkola (iii) w jakiej proporcji dojdzie do zmiany wysokości opłaty przy zmianie kosztów utrzymania przedszkola, co sprawia, że nawet niewielka zmiana w koszcie utrzymania przedszkola uprawnia Przedsiębiorcę do np. podwojenia opłaty za przedszkole. W dalszej części trzeba podkreślić, iż sam zwrot „koszty utrzymania przedszkola” jest niedookreślony. Przedsiębiorca nie wskazuje, co składa się na te koszty. Brak jest jednoznacznych kryteriów, elementów i sposobu weryfikacji zmiany kosztów utrzymania przedszkola. W rezultacie nie sposób przyjąć, że postanowienie jest klarowne dla konsumenta.

[51] Zastrzeżenie przez Przedsiębiorcę prawa do zmiany wysokości opłaty za przedszkole, pozostaje w ponadto w sprzeczności z art. 385³ pkt 10 k.c., zgodnie z którym niedozwolonym postanowieniem umownym jest postanowienie uprawniające kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Nie sposób uznać, aby znajdująca się w treści kwestionowanego postanowienia okoliczność „zmiany kosztów utrzymania przedszkola” można było uznać za wskazanie istotnej przyczyny uprawniającej kontrahenta konsumenta do zmiany warunków umowy z uwagi na jej blankietowy, niedookreślony charakter. Jak wskazano powyżej Przedsiębiorca nie określa, co mieści się pod pojęciem „koszty utrzymania przedszkola”. Nadmienić przy tym można, że postanowienia o treści tożsamej z treścią zakwestionowanego postanowienia wzorca zostały pod poniższymi pozycjami wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu przed 17 kwietnia 2016 r., co także może być wskazówką przy interpretacji postanowień umownych stosowanych przez stronę postępowania:

- poz. 2774: „Przedszkole zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości opłaty stałej w trakcie trwania umowy, w przypadku zmiany stosunków gospodarczych (m. in. inflacja, znaczny wzrost kosztów opłat). O zmianie tej rodzice będą powiadomieni najpóźniej w terminie 1 miesiąca przed wprowadzeniem zmiany” (wyrok SOKiK z dnia 11 maja 2011r. - sygn. akt XVII AmC 161/10);

- poz. 2236: „Wysokość czesnego może być zmieniona w przypadku wzrostu kosztów utrzymania Przedszkola, jednak nie częściej niż jeden raz i nie więcej niż o 10% w okresie obowiązywania umowy” (wyrok SOKiK z dnia 9 listopada 2010r. - sygn. akt XVII AmC 155/10);

- poz. 59: „Czesne w następnych latach studiów może ulec zmianie w związku z uzasadnionym wzrostem kosztów ponoszonych przez uczelnię i zostanie ustalone przez rektora zarządzeniem wiążącym strony umowy przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego” (wyrok SOKiK z dnia 10 kwietnia 2002r. - sygn. akt XVII Amc 17/01);

- poz. 547: „Zmiana wysokości czesnego w ciągu roku akademickiego może nastąpić jedynie proporcjonalnie do oficjalnego wskaźnika wzrostu kosztów utrzymania” (wyrok SOKiK z dnia 25 lipca 2005r. - sygn. akt. XVII Amc 46/05). W uzasadnieniu ww. wyroku SOKiK stwierdził, że oceniany zapis jest sprzeczny z art. 385¹ k.c. i art. 385³ pkt.10 oraz pkt. 20 k.c. jako rażąco naruszający dobre obyczaje, a ponadto przewiduje uprawnienie kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany warunków umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie oraz do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, bez przyznania konsumentowi prawa do odstąpienia od tej umowy. Analizowane postanowienie wzorca umownego nie zapewnia konsumentom poczucia bezpieczeństwa, co

do stałości określonych opłat. Nie wskazano też w kwestionowanym zapisie jakichkolwiek przesłanek zmiany wysokości opłaty czy też maksymalnej wysokości do jakiej opłaty mogą wzrosnąć.

- [52] Prezes Urzędu podkreśla nadto, że kwestionowane postanowienie nie przyznaje także konsumentowi prawa do wypowiedzenia umowy, gdy w związku z decyzją Przedsiębiorcy o podwyższeniu obowiązujących opłat nie godzi się na kontynuowanie umowy na nowych warunkach. Trzeba także wskazać, że stosowany przez Przedsiębiorcę wzorzec umowy przewiduje długi, bo aż trzymiesięczny okres wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca (§ 11 Umowy). W rezultacie, obecna treść analizowanego postanowienia wzorca umowy przyznaje Przedsiębiorcy uprawnienie do arbitralnego podnoszenia cen za usługę, którą przez co najmniej okres wypowiedzenia konsument musi ponosić w nowowprowadzonej wysokości i to bez przyznania temu ostatniemu prawa do odstąpienia.

c) Rażące naruszenie interesów konsumentów

- [53] Przy zawieraniu umowy o przyjęcie dziecka do przedszkola konsument przy wyborze placówki kieruje się m.in. wysokością opłat, które będzie zobowiązany ponosić w związku z usługą opiekuńczo - wychowawczą - dydaktyczną świadczoną przez przedszkole. Kwestionowane postanowienie uprawnia Przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany wysokości opłat przy braku jednoczesnego precyzyjnego określenia okoliczności, które uzasadniałyby tę zmianę. Strona postępowania posługuje się przy tym pojęciem „zmiana kosztów utrzymania przedszkola”, które trzeba uznać za pojęcie niedookreślone, a wręcz blankietowe. Odnotować należy, że kwestionowane postanowienie godzi w interes ekonomiczny konsumentów, którym to nie przyznano równoległego prawa do odstąpienia od umowy mimo niezaakceptowania nowych warunków umowy. Na kanwie analizowanego stanu faktycznego konsumenci są zobligowani do długotrwałego ponoszenia kosztów za przedszkole, na które się nie godzą, jednak z uwagi na brak uprawnienia do wypowiedzenia umowy po otrzymaniu zawiadomienia o zmianie wysokości opłat nie mają innej alternatywy. Za uzasadnione należy uznać oczekiwanie konsumenta, że świadczone usługi będą wynosić określoną kwotę, o której konsument został przez Przedszkole poinformowany na etapie zawierania umowy. W sytuacji, gdy umowa zawierałaby precyzyjne i jednoznacznie warunki uzasadniające zmianę wysokości opłaty, konsument, po uprzednim powiadomieniu, powinien mieć przyznane uprawnienie do wypowiedzenia umowy bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 10 k.c.

d) Ustosunkowanie się do stanowiska Przedsiębiorcy

- [54] Stanowisko Przedszkola odnośnie niniejszego postanowienia umownego w głównej mierze opiera się na stwierdzeniu, iż z uwagi na brak posiadania przymiotu przedsiębiorcy przez Grażynę Gońdę nie można oceniać postanowień stosowanych w Umowie pod kątem ich abuzywności tj. na podstawie art. 385¹ k.c., co w ocenie Prezesa UOKiK jest bezzasadne i zostało szerzej przedstawione w części uzasadnienia decyzji, odnoszącej się do statusu przedsiębiorcy przez Przedszkole.
- [55] Przedsiębiorca podniósł również, że przedmiotowe postanowienie nie może być uznane za niedozwoloną klauzulę umowną także z tego powodu, że odnosi się do głównego świadczenia strony, jakim w ocenie Przedsiębiorcy jest odpłatność za pobyt dziecka w placówce przedszkolnej.
- [56] Rozważania dotyczące „głównych świadczeń stron” zostały zawarte powyżej, w punkcie 26 i 27 uzasadnienia. Niemniej w tym miejscu należy ponownie podkreślić, że przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo

istotne (essentialia negotii) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień.

W niniejszej sprawie analizowane postanowienie umowne nie dotyczy głównych świadczeń stron umowy. Przedmiotowe postanowienie opisuje jedynie przesłanki (przyczyny) umożliwiające zmianę warunków umownych w postaci wysokości ponoszonych przez konsumenta opłat. Przedmiotowa zmiana dotyczy głównego świadczenia stron (czesnego), ale sama klauzula modyfikacyjna takim postanowieniem nie jest. Postanowienia określające zasady zmian różnych warunków umownych, choć mogą być związane z głównymi świadczeniami stron, to odnoszą się jedynie do tego, w jakich warunkach Przedsiębiorca może zmienić przedmiotowe warunki.

W rezultacie nie można zgodzić się z Przedsiębiorcą, że postanowienia umowne określające zasady dotyczące wprowadzania zmian w wysokości opłat za przedszkole nie mogą podlegać badaniu pod kątem ich abuzywności tj. na podstawie art. 385¹ k.c.

Postanowienie wskazane w pkt I.3. sentencji

„Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:

- 1) *Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.*
- 2) *Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.*
- 3) *Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.*
- 4) *Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”*
[§ 8 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.]

[57] W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie, zgodnie z którym Przedszkole może rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza interesy konsumentów, gdyż są nieprecyzyjne. Ponadto jedynie Przedsiębiorcy przyznaje się na jej podstawie prawo do interpretacji oceny stanu faktycznego w kontekście tego postanowienia w toku wykonywania umowy. Natychmiastowe, arbitralne wypowiedzenie umowy przez Przedsiębiorcę bez zachowania terminu wypowiedzenia nie tylko może naruszyć interes ekonomiczny konsumentów, który przejawia się koniecznością natychmiastowego zapewnienia opieki nad dzieckiem, ale przede wszystkim destabilizuje jego życie, gdyż konsument musi natychmiast po wypowiedzeniu umowy zapewnić opiekę nad małoletnim dzieckiem.

a) Główne świadczenia stron

[58] Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron, gdyż odnosi się do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia, która nie jest głównym świadczeniem stron.

b) Sprzeczność z dobrymi obyczajami

[59] W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasadę przejrzystości działań przedsiębiorcy w stosunkach z konsumentami,
- zasadę równowagi stron kontraktu,

- zasadę nieprzyznawania jedynie przedsiębiorcy uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy oraz
- zasadę dobrej wiary i uczciwości w wykonaniu zobowiązania.

[60] Postanowienie określone w § 8 Umowy nadaje Przedszkolu uprawnienie do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym, tj. bez zachowania okresu wypowiedzenia. Zgodnie z treścią kwestionowanego postanowienia okoliczności uprawniające do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym należy podzielić na (i) związane z niespełnieniem przez konsumenta świadczenia pieniężnego w terminie wynikającym z Umowy oraz (ii) związane z innymi okolicznościami niż niespełnienie przez konsumenta świadczenia pieniężnego .

[61] W pierwszej kolejności podkreślić należy, że same przesłanki, których ziszczenie się aktualizuje uprawnienie Przedsiębiorcy do natychmiastowego wypowiedzenia umowy są nieprecyzyjne, co więcej postanowienie nie różnicuje sytuacji, gdy za wystąpienie danej przesłanki odpowiada konsument od sytuacji, w której wystąpienie przesłanki jest od konsumenta całkowicie niezależne, bądź związane jest z zachowaniem samego dziecka. Wskazać należy na zwrot „*po zaistnieniu następujących okoliczności*”, z którego nie wynika czy dla aktualizacji prawa do natychmiastowego wypowiedzenia umowy wystarczy ziszczenie się jednej ze wskazanych w tym postanowieniu przesłanek, czy konieczne jest wystąpienie wszystkich czterech łącznie. Nie wskazano również precyzyjnie, na kim miałaby spoczywać ocena, czy wystąpiły dane przesłanki uprawniające Przedsiębiorcę do wypowiedzenia umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Można domniemywać, że ocenę spełnienia się przesłanek pozostawiono wyłącznie uznaniu Przedsiębiorcy. Niemniej weryfikacja tych okoliczności przez konsumenta w zasadzie jest niemożliwa - jak bowiem mógłby on przykładowo zweryfikować czy zachowanie wychowanka „uniemożliwia pracę nauczyciela” (pamiętać również należy, że mowa tu o zachowaniu dziecka) i czy chodzi tu o zachowanie jednorazowe, czy może permanentne, a jeśli permanentne, to jak długo musi trwać. Już tylko z tej przyczyny kwestionowane postanowienie umowne może zostać uznane za abuzywne. Odnośnie przesłanki wskazanej w pkt 1 analizowanego postanowienia, to dodatkowo wskazać trzeba, że postanowienie to nie konkretyzuje o jaką opłatę chodzi - jakiej dokładnie usługi dotyczy, w szczególności czy chodzi tu o opłatę związaną z zapewnieniem dziecku wyżywienia w placówce przedszkolnej, czy może o opłatę za przedszkole (czesne za usługę), czy też łącznie obie te opłaty - za obie wskazane usługi, czy może też dotyczy ona jakiejś jeszcze innej usługi. Nie wskazano również czy dla aktualizacji prawa wypowiedzenia umowy koniecznym jest, aby przedmiotowa opłata nie została uiszczona w całości, czy wystarczającym jest aby nie nastąpiła częściowa płatność opłaty, a jeśli wystarczy częściowy brak płatności, to jak duża musi być zaległość i za jaki okres, aby Przedsiębiorca był uprawniony do skorzystania z prawa do natychmiastowego wypowiedzenia Umowy. Odnośnie przesłanek wskazanych w pkt 2-4 analizowanego postanowienia zauważyć należy, że również te przesłanki nie przewidują, analogicznie jak byłoby to pożądane przy braku wnoszenia przez konsumentów należnych opłat (patrz wyżej akapity [...] - [...]), wezwania do ustosunkowania się do stawianych konsumentowi zarzutów naruszenia postanowień umownych uprawniających Przedsiębiorcę do natychmiastowego zakończenia stosunku zobowiązaniowego. Brak jest także, po stronie konsumentów, porównywalnego i równorzędnego uprawnienia do rozwiązania Umowy na wypadek nienależytego wywiązywania się z niej przez podmiot prowadzący przedszkole, co narusza równowagę stron stosunku umownego.

[62] W celu uzupełniania można również wskazać, że umowa o świadczenie usług przez Przedszkole jest kontraktem wzajemnym. W Kodeksie cywilnym, w art. 491, wskazano, że jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona

do odstąpienia od umowy. Choć powyższy przepis nie ma charakteru obligatoryjnego, to jednak - zdaniem Prezesa UOKiK - zachowanie zgodne z wynikającą z niego normą jest powszechne w obrocie gospodarczym i stanowi jeden z jego dobrych obyczajów, a w szczególności w odniesieniu do usług użyteczności publicznej świadczonych na rzecz konsumentów. Mając powyższe na uwadze, należy uznać, że w przypadku opóźnienia się ze spłatą należności pieniężnych, wyznaczenie dodatkowego terminu przez rozwiązaniem umowy jest uzasadnione koniecznością dochowania wymogów wynikających z dobrych obyczajów, nawet pomimo tego, że z art. 491 k.c. nie odnosi się ściśle do takiej sytuacji, o której mowa w ww. postanowieniach umownych.

- [63] Kwestionowane postanowienie narusza tym samym jedną z naczelných zasad, którą jest równowaga stron kontraktu. Umowa nie przewiduje symetrycznego uprawnienia dla konsumenta do natychmiastowego wypowiedzenia umowy w przypadku jej niewykonania lub nienależytego wykonywania przez Przedsiębiorcę. Nie sposób również uznać, że postanowienie określa w sposób jasny i precyzyjny warunki umożliwiające Przedsiębiorcy natychmiastowe wypowiedzenie, które opiera się w zasadzie na jego ocenie i uznaniowości. Z tych przyczyn postanowienie może być uznane za godzące w dobre obyczaje.

c) Rażąco naruszenie interesów konsumentów

- [64] Zgodnie z treścią postanowienia Przedsiębiorca, w drodze jednostronnej czynności prawnej, ma prawo do rozwiązania umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia. Natychmiastowe wypowiedzenie umowy przez Przedsiębiorcę nie tylko może naruszyć interes ekonomiczny konsumentów, który przejawia się koniecznością natychmiastowego zapewnienia opieki nad dzieckiem, ale przede wszystkim destabilizuje jego życie, gdyż konsument musi natychmiast po wypowiedzeniu umowy zapewnić opiekę nad małoletnim dzieckiem. W rezultacie kwestionowane postanowienie może rażąco naruszać interes konsumentów.
- [65] Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że przedmiotowe postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy, a tym samym stanowi w świetle art. 385¹ §1 k.c. niedozwolone postanowienie umowne.

d) Ustosunkowanie się do stanowiska Przedsiębiorcy

- [66] W ustosunkowaniu się do tej części zarzutu Przedszkole wskazało, że przesłanki określonej w § 8 Umowy są precyzyjne i jednoznaczne. Brak szczegółowego dookreślenia przesłanek wynika z faktu, iż obejmują one szeroko okoliczności, których ziszczenie się może spowodować rozwiązanie umowy ze skutkiem natychmiastowym. W ocenie Przedsiębiorcy po pierwsze możliwość natychmiastowego rozwiązania umowy ma charakter fakultatywny, zaś po wtóre ma przede wszystkim zabezpieczyć interes odbiorców usług przedszkola poprzez zapewnienie im niezachwianego i bezpiecznego funkcjonowania placówki przedszkolnej.
- [67] Zdaniem Prezesa UOKiK nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Przedsiębiorcy, który uzasadniając ujęcie w sposób szeroko okoliczności, których ziszczenie się może spowodować natychmiastowe rozwiązanie umowy, powołuje się na zabezpieczenie interesów odbiorców usług przedszkola poprzez zapewnienie im niezachwianego i bezpiecznego funkcjonowania placówki przedszkolnej. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na cel jaki ma realizować instytucja wypowiedzenia umowy. Do najistotniejszych cech wypowiedzenia należy rozłożenie w czasie skutków czynności prawnej. Skoro zobowiązanie trwa w czasie, jego zakończenie również powinno stanowić proces rozłożony w czasie, umożliwiając przygotowanie się stron do nowej sytuacji prawnej i faktycznej. W ocenie Prezesa UOKiK wypowiedzenie z zachowaniem terminu należy uznać za rozwiązanie modelowe i pożądane dla zobowiązań ciągłych, natomiast wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym traktować zaś należy w kategorii szczególnej sankcji prawa zobowiązań - za szczególne

naruszenie postanowień kontraktowych. W ocenie Prezesa UOKiK przesłanki wskazywane w analizowanym postanowieniu umownym nie mogą stanowić podstawy dla przyznania - w szczególności - mocniejszej stronie Umowy prawa do jednostronnego zakończenia stosunku zobowiązaniowego. Okoliczności, które uprawniają Przedsiębiorcę do rozwiązania umowy powinny być sformułowane w sposób jasny i precyzyjny, co nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Dokonując oceny abuzywności analizowanego postanowienia nie należy również tracić z pola widzenia charakteru i przedmiotu wzorca umownego, w którym postanowienie to zostało zawarte, a mianowicie - Umowa przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie. Na podstawie tej umowy rodzice powierzają swoje dzieci w opiekę Przedsiębiorcy. Niewątpliwie wybór przedszkola poprzedzony jest uprzednim uważnym rozpoznaniem rynku, tak aby zapewnić dziecku bezpieczeństwo, właściwy poziom edukacji oraz opieki. Z tych również względów uprawnienie Przedsiębiorcy do natychmiastowego jednostronnego zakończenia stosunku zobowiązaniowego, który w sposób uznaniowy może stwierdzić wystąpienie jednej z przesłanek uprawniających go do rozwiązania umowy, należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interes konsumentów. W przypadku skorzystania z tego uprawnienia przez Przedsiębiorcę konsument jest postawiony w bardzo trudnej sytuacji faktycznej. Rozwiązanie umowy, bez zachowania terminu wypowiedzenia, destabilizuje życie konsumenta, który jest nagle zmuszony zapewnić opiekę nad małoletnim dzieckiem, co również naraża go na ponoszenie dodatkowych kosztów. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że intencja Przedsiębiorcy w postaci - jak to ujął - zapewnienia niezachwianego i bezpiecznego funkcjonowania placówki przedszkolnej nie uzasadnia stosowania postanowienia uprawniającego wyłącznie Przedsiębiorcę do natychmiastowego rozwiązania umowy w obecnym brzmieniu.

Postanowienie wskazane w pkt I.4. sentencji

„W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”

[§ 13 zd. 2 Umowy przyjęcia dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie - wersja obowiązująca od 18 października 2018 r.]

[68] W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie, zgodnie z którym sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów związanych z realizacją Umowy w każdym przypadku jest sąd właściwy ze względu na siedzibę Przedsiębiorcy jest sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco naruszając interesy konsumentów.

a) Główne świadczenia stron

[69] Oceniane postanowienie nie określa głównych świadczeń stron, lecz odnosi się do wskazania w umowie konkretnego sądu do rozstrzygnięcia danej sprawy.

b) Sprzeczność z dobrymi obyczajami

[70] W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasadę stosowania przepisów obowiązującego prawa,
- szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka,
- niewykorzystywanie uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji.

[71] Postanowienie to narzuca konsumentowi tryb rozstrzygnięcia sporów, odbiegający od standardowego i tym samym stanowi odpowiednik niedozwolonego postanowienia umownego z art. 385³ pkt 23 Kodeksu cywilnego. W myśl bowiem obowiązujących przepisów,

w sprawach cywilnych sądem właściwym miejscowo jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego (właściwość ogólna – art. 27 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm., dalej także: „k.p.c.”), bądź ewentualnie sąd właściwy ze względu na miejsce wykonania umowy (właściwość przemienna – art. 34 k.p.c.). Zgodnie z dyspozycją art. 385³ pkt 23 k.c. za niedozwolone postanowienie umowy uważa się takie, które wyłącza jurysdykcję sądów polskich lub poddaje pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego. Kwestionowane postanowienie zmienia tę zasadę na niekorzyść konsumenta, gdyż wyłącza konsumentowi wskazaną w przepisach prawa właściwość ogólną i przemienną. Ponadto należy wskazać, że nie można z góry określić, która strona w sporze będzie powodem, a która pozwanym. Już sam fakt, iż oceniane postanowienie można uznać za niedozwolone w świetle art. 385¹ § 1 k.c. i art. 385³ pkt 23 k.c. wskazuje, że jego zamieszczenie stoi w sprzeczności z dobrymi obyczajami. Zdaniem Prezesa UOKiK, takie zachowanie Przedsiębiorcy ma na celu ochronie jedynie własnego interesu kosztem interesów konsumenta, traktując go niełojalnie i wykorzystując przy tym pozycję profesjonalisty, co pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami. W tym miejscu należy wskazać, że podobne postanowienia stanowiły już w przeszłości przedmiot badań zarówno Prezesa UOKiK, jak i Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który uznał, że niedozwolone są postanowienia umowne o następującej treści: *„Wszelkie ewentualne spory mogące powstać przy wykonywaniu postanowień niniejszej umowy strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądowi Rejonowemu właściwemu dla siedziby Pośrednika”* (vide: wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 maja 2017 roku, sygn. akt XVII AmC 67/06) lub *„Do rozstrzygania sporów wynikających z tej umowy właściwe będą sądy powszechne w Łodzi.”* (vide: wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i konsumentów z dnia 24 maja 2017 roku, sygn. akt XVII AmC 39/04). W uzasadnieniach do wskazanych wyroków Sąd argumentując abuzywność analizowanego postanowienia umownego wskazywał, że kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy i wypełniają tym samym znamiona klauzuli, o której mowa w art. 385³ pkt 23 k.c. Z powyższego wynika, że zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowienia umowne, które narzucają konsumentom właściwość sądu, wbrew obowiązującym przepisom prawa, są uznawane za klauzule abuzywne.

c) Rażąco naruszenie interesów konsumentów

[72] W przedmiotowym przypadku rażąco naruszenie interesów konsumenta, polega na ustanowieniu przez Przedszkole sprzecznej z prawem dysproporcji praw w zakresie trybu rozstrzygania sporów pomiędzy stronami umowy na niekorzyść konsumenta, narzucając tym samym konsumentowi konieczność prowadzenia postępowań sądowych przez sąd właściwy ze względu na siedzibę Przedsiębiorcy, co jest utrudnieniem w dostępie do sądu i naraża konsumenta na dodatkowe dolegliwości finansowe związane z dojazdami do sądu oraz stratę czasu. Takie ograniczenia i utrudnienia w dostępie do sądu, które nie obejmują Przedsiębiorcy, stawiają go w lepszej sytuacji ekonomicznej od konsumenta. Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1k.c. i art. 385³ pkt 23 k.c.

d) Ustosunkowanie się do stanowiska Przedsiębiorcy

[73] W zakresie niniejszego postanowienia Przedsiębiorca wskazał, że w związku z brzmieniem art. 385³ pkt 23 k.c. w sprawie nie zostało wykazane, jakoby Sąd Rejonowy w Sławnie nie był miejscowo właściwy dla rozpoznania sporów zaistniałych pomiędzy stronami umowy o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Stoneczko” w Sławnie. Z tych powodów zarzut postawiony przez Prezesa UOKiK pozbawiony jest - w opinii strony postępowania - podstaw faktycznych i prawnych.

[74] Zdaniem Prezesa UOKiK obowiązują przepisy prawa, poparte przez utrwaloną linią orzeczniczą sądów dowodzą, że postępowanie się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym zawierającym postanowienie, które narzuca właściwość sądów należy uznać za stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego, o którym mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

E. Środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a u.o.k.i.k. (pkt II sentencji)

[75] Zgodnie z art. 23b ust. 1 u.o.k.i.k. Prezes UOKiK wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ww. ustawy. Zgodnie z ustępem 2 tego artykułu w decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a u.o.k.i.k., w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do:

- 1) poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorców, o których mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowień tego wzorca - w sposób określony w decyzji;
- 2) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

[76] Prezes Urzędu zdecydował o zastosowaniu środków usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji. Konsumentom, którzy zawarli umowy w oparciu o wzorzec zawierający postanowienia kwestionowane przez Prezesa Urzędu w przedmiotowej decyzji ponoszą skutki zawarcia tych umów. Postanowienia określone w pkt I decyzji mogą wywołać u konsumentów błędne przeświadczenie co do ich praw i obowiązków związanych z realizacją Umowy. W konsekwencji może ucierpieć interes ekonomiczny konsumentów, zaś w skrajnych przypadkach może dojść do destabilizacji ich życia w związku z natychmiastowym rozwiązaniem umowy. Ponadto obowiązek publikacji decyzji pełni również funkcję edukacyjną oraz prewencyjną dla innych uczestników rynku, w tym konsumentów i przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w przedmiotowym lub zbliżonym zakresie. Na uwagę zasługuje przy tym, że Przedsiębiorca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w toku postępowania wyjaśniającego oraz właściwego konsekwentnie kwestionował przysługujący mu przymiot przedsiębiorcy, co w jego ocenie było głównym uniemożliwiającym badanie przez Prezesa Urzędu stosowanego wzorca pod kątem stosowania niedozwolonych postanowień umownych. Prezes Urzędu, przed wszczęciem postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, zwracał się do Przedsiębiorcy w wystąpieniach wskazując kwestionowane postanowienia i tym samym umożliwiał stronie postępowania podjęcie refleksji w przedmiocie prowadzenia działalności gospodarczej i przejrzenia treści stosowanych wzorców umownych. Tego rodzaju działania organu nie przyniosły jednak rezultatu w postaci dostosowania się do kierunku prezentowanego przez Prezesa UOKiK.

[77] W związku z powyższym Prezes Urzędu, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, nakłada na Przedsiębiorcę środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji w postaci obowiązku:

1. doręczenia konsumentom będącym w dniu uprawomocnienia się decyzji stronami Umowy o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Stawnie zawartych na podstawie wzorca obowiązującego od 18 października 2018 roku, listem

poleconym, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, imiennie adresowanej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wskazanych w pkt I niniejszej decyzji o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 31 października 2019 r. nr RGD-6/2019 Grażyna Gońda, będąca organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie informuje, że niżej wskazane postanowienia zawarte w Umowie o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie w wersji obowiązującej od dnia 18 października 2018 roku o treści:

- *„W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.”*
- *„Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.”*
- *„Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:*
 - *Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.*
 - *Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiało pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.*
 - *Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.*
 - *Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”*
- *„W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”*

zostały uznane za niedozwolone i są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunek umowny z konsumentem) na podstawie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów i zakazano ich wykorzystywania wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie ww. wzorca (art. 23d ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów).”

2. opublikowania w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia niniejszej decyzji, na koszt Grażyny Gońdy, będącej organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie na stronie internetowej, która na dzień wydania niniejszej decyzji mieści się pod adresem www.przedszkole-slawno.pl oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 31 października 2019 r. nr RGD-6/2019 Grażyna Gońda, będąca organem prowadzącym Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” w Sławnie informuje, że niżej wskazane postanowienia zawarte w Umowie o przyjęcie dziecka do Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko” w Sławnie w wersji obowiązującej od dnia 18 października 2018 roku o treści:

- *„W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności.”*

- „Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola.”
- „Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:
 - Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.
 - Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.
 - Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.
 - Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”
- „W razie braku polubownego rozstrzygnięcia sprawy, właściwym organem do jej rozwiązania będzie sąd właściwy dla miejsca siedziby Przedszkola.”

zostały uznane za niedozwolone i są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunek umowny z konsumentem) na podstawie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów i zakazano ich wykorzystywania wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę na podstawie ww. wzorca (art. 23d ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów).”

Szczegóły wykonania powyższych obowiązków i ich zakres określono w ww. Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dostępnej na stronie www.przedszkole-slawno.pl”

w następujący sposób:

- czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,
 - w górnej części strony głównej domeny www.przedszkole-slawno.pl bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
 - fragment oświadczenia o treści „na stronie www.przedszkole-slawno.pl” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do niniejszej decyzji opublikowanej w oparciu o pkt IV sentencji niniejszej decyzji,

przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

- A. w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek publikacyjny powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazw dawnej i nowej,

- B. w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
- C. w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.

F. Kara pieniężna (pkt III sentencji)

- [78] Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 3a u.o.k.i.k., Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a u.o.k.k. Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu.
- [79] W niniejszej sprawie Prezes Urzędu działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej za celowe. W ocenie Prezesa Urzędu jest to zasadne z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstrasżający Przedsiębiorcę od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania niedozwolonych postanowień umownych.
- [80] W świetle art. 106 ust. 1 u.o.k.i.k. kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Natomiast kryteria nałożenia kary określa art. 111 ust. 1 pkt 1 u.o.k.i.k. Jak wynika z jego treści Prezes Urzędu, ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględnia w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także, w przypadku kary pieniężnej za naruszenie zakazu, o jakim mowa w art. 23a u.o.k.k. okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia, działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia.
- [81] Ocena zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie pod kątem umyślności lub nieumyślności naruszenia przez stronę postępowania zakazu wyrażonego w art. 23a u.o.k.i.k. wskazuje, iż Przedsiębiorca miał lub musiał mieć świadomość niedozwolonego charakteru stosowanych klauzul. Odwołując się do zawodowego charakteru działalności strony postępowania należy wskazać, że powinna mieć ona świadomość tego, że kwestionowane postanowienia mogą mieć charakter niedozwolony m.in. z uwagi na umieszczenie niektórych postanowień wprost w wykazie tzw. klauzul szarych (o których mowa w pkt 35) lub uznania analogicznych postanowień stosowanych przez innych przedsiębiorców za niedozwolone i zamieszczenie ich w ogólnodostępnym rejestrze. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z 26 czerwca 2018 r. kierował do Przedsiębiorcy wystąpienia, w których wskazano stosowane przez Przedsiębiorcę klauzule jako te, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Przedszkole, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika,

pomimo argumentacji Prezesa Urzędu przedstawiającą m.in. utrwaloną linię orzecniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące tożsamyh postanowień umownych, w dalszym ciągu wyrażało stanowisko, zgodnie z którym stosowany przez niego wzorzec umowy nie może być poddany badaniu pod kątem występowania niedozwolonych postanowień umownych z uwagi na brak relacji przedsiębiorca - konsument, jak również z braku podstaw faktycznych i prawnych. W toku postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca wprowadził również nowy wzorzec umowy, który w dalszym ciągu zawierał postanowienia, którym można przypisać abuzywny charakter. Tym samym Prezes Urzędu uznał, iż należy przypisać Przedsiębiorcy cechę umyślności. W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu z 15 lipca 2019 r. Przedsiębiorca wskazał, że zawarł (...) umów na podstawie badanego wzorca umowy.

- [82] Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. W świetle art. 111 ust. 3 pkt 2 w zw. z pkt 1 lit. a-d u.o.k.k., okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 u.o.k.k. wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia. Przy ustaleniu wysokości kar Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszeń. Przedsiębiorca zawierał z konsumentami umowy za pomocą wzorców umów zawierających postanowienia wskazane w punkcie I sentencji niniejszej decyzji w okresie od 18 października 2018 roku. Umowy zawierające kwestionowane postanowienia były zawierane na terenie gminy Sławno i zawarto ich 31. Przedsiębiorca w trakcie swojej działalności nie usunął lub nie zmienił kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień.
- [83] Stopień naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Naruszenie objęte przedmiotem postępowania dokonywane było na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyka zarzucana Przedsiębiorcy mogła wywoływać skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów, jak również dezorganizować ich życie z uwagi na natychmiastowe rozwiązanie umowy przez Przedsiębiorcę.
- [84] Oceniając stopień naruszenia uwzględnić należy także specyfikę rynku. Rynek, którego dotyczy naruszenia, związany ze świadczeniem usług opiekuńczo - wychowawczyh. Podmiot który działa na tym rynku winien jest nie tylko znać odpowiednie przepisy prawne ale także je stosować, ich przestrzegać i do nich się dostosować. Należy podkreślić, że świadczeniem głównym Przedsiębiorcy jest zapewnienie opieki nad małoletnim dzieckiem, co również pozwala na zakwalifikowanie tego typu działalności jako działalności użyteczności publicznej.
- [85] Zdaniem Prezesa Urzędu, jako profesjonalista oraz podmiot doświadczony w prowadzonej działalności gospodarczej, przedsiębiorca ma obowiązek działania w sposób rzetelny. W żadnej mierze nie powinien wykorzystywać sytuacji konsumenta, jego braku doświadczenia, nieznajomości prawa, niewiedzy, zaufania czy naiwności. Powyższe dotyczy szczególnie konsumentów korzystających z usług zapewniających opiekę nad małoletnimi dziećmi w sytuacji, gdy nie mogą jej sprawować we własnym zakresie.

[86] Podstawę obliczenia wysokości kar w niniejszym postępowaniu stanowią przedstawione przez Przedsiębiorcę dokumenty - zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w latach 2016-2018 przez przedsiębiorcę Grażynę Gońdę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Grażyna Gońda PRZEDSZKOLE NIEPUBLICZNE "SŁONECZKO" w Sławnie. Przedsiębiorca z pozarolniczej działalności gospodarczej w roku 2018 uzyskał przychód w wysokości (...) zł. Zgodnie z art. 106 ust. 5 u.o.k.i.k. w przypadku gdy przedsiębiorca w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary nie osiągnął obrotu lub osiągnął obrót w wysokości nieprzekraczającej równowartości 100 000 euro, Prezes Urzędu nakładając karę pieniężną na podstawie ust. 1 uwzględnia średni obrót osiągnięty przez przedsiębiorcę w trzech kolejnych latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary. Średni kurs euro, ustalony zgodnie z art. 5 u.o.k.i.k., wynosi 4,30 zł. Tym samym przychód Przedsiębiorcy w roku 2018 r. nie przekroczył 100.000,00 euro, ponieważ wyniósł ok. (...) euro. Przedsiębiorca z pozarolniczej działalności gospodarczej w roku 2017 uzyskał przychód w wysokości (...) zł, zaś w roku 2016 w wysokości (...) zł. Tym samym średni obrót Przedsiębiorcy w trzech kolejnych ww. latach obrotowych poprzedzających rok nałożenia kary wynosi po zaokrągleniu (...) zł, co jest równowartością (...) euro. Stąd też kara pieniężna za poszczególne naruszenie nie może być wyższa niż kwota (...) zł.

Kara pieniężna za stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego opisanego w pkt I.1 sentencji decyzji

[87] Prezes UOKiK ustalając wysokość kary za stosowanie postanowienia o treści: „*W przypadku nieobecności dziecka, odliczona zostanie stawka za wyżywienie liczona od drugiego dnia nieobecności*” ocenił wagę naruszeń, uwzględnił skutki, jakie stosowanie go miało dla konsumentów, okres jego stosowania, uprzednie naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz czy wprowadzeniu tego postanowienia do wzorca umowy można było przypisać umyślność. Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu rozważył, zgodnie z art. 111 ust. 2 u.o.k.i.k., czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. W konsekwencji Prezes Urzędu stwierdził, że w sprawie nie zachodzi żadna okoliczność łagodząca wymieniona w art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d u.o.k.i.k w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.i.k. W toku postępowania Przedsiębiorca wyrażał stanowcze i jednoznaczne stanowisko, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK stwierdził natomiast, że zachodzą podstawy do uznania, że Przedsiębiorca dokonał naruszenia umyślnie a tym samym - zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 1 lit. d) w zw. z art. 111 ust. 4 pkt 2 lit. c) u.o.k.i.k. - zastosował wspomnianą okoliczność obciążającą. Prowadząc działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych Przedsiębiorca powinien stosować się do obowiązujących przepisów prawa, w tym ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz Kodeksu cywilnego. W 2008 r., po przeprowadzeniu kontroli wzorców stosowanych przy zawieraniu umów z konsumentami przez przedszkola niepubliczne, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów opublikował raport, w którym przedstawiono analizę poszczególnych rodzajów postanowień umownych, które należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne. Wzorzec umowy stosowany przez Przedsiębiorcę zawiera klauzule, które znajdują się w katalogu określonym w art. 385³, zaś tożsame z nimi stosowane przez innych przedsiębiorców zostały umieszczone w rejestrze postanowień niedozwolonych. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z 26 czerwca 2018 roku kierował do Przedsiębiorcy wystąpienia, w których wskazano stosowane przez Przedsiębiorcę klauzule, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Przedszkole, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika, pomimo argumentacji Prezesa Urzędu przedstawiającą m.in. utrwaloną linię orzeczniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącą tożsamyh postanowień umownych, w dalszym ciągu wyrażało stanowisko, zgodnie z którym stosowany przezeń wzorzec umowy nie może być poddany badaniu pod kątem występowania niedozwolonych postanowień umownych z uwagi na brak relacji przedsiębiorca - konsument, jak również z braku podstaw

faktycznych i prawnych. W toku postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca wprowadził również nowy wzorzec umowy, który w dalszym ciągu zawierał postanowienia, którym można przypisać abuzywny charakter. W ocenie Prezesa UOKiK natura naruszenia uzasadnia ustalenie kwoty bazowej na poziomie (...) % średniego obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2016-2018 dla praktyki określonej w pkt I. sentencji decyzji, co odpowiada równowartości 861 zł. Z uwagi na stwierdzoną umyślność podwyższono kwotę bazową o 50 %. Uwzględnienie okoliczności obciążającej spowodowało, iż wysokości kary pieniężnej wyniosła 1292 zł.

- [88] Powyższa kwota stanowi (...) % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i jednocześnie (...) % obrotu Przedszkola. Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Przedsiębiorcy.

Kara pieniężna za stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego opisanego w pkt I.2 sentencji decyzji

- [89] Prezes UOKiK ustalając wysokość kary za stosowanie postanowienia o treści: „*Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola*” ocenił wagę naruszeń, uwzględnił skutki, jakie stosowanie go miało dla konsumentów, okres jego stosowania, uprzednie naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz czy wprowadzeniu tego postanowienia do wzorca umowy można było przypisać umyślność. Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu rozważył, zgodnie z art. 111 ust. 2 u.o.k.i.k., czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. W konsekwencji Prezes Urzędu stwierdził, że w sprawie nie zachodzi żadna okoliczność łagodząca wymieniona w art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d u.o.k.i.k w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.i.k. W toku postępowania Przedsiębiorca wyrażał stanowcze i jednoznaczne stanowisko, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK stwierdził natomiast, że zachodzą podstawy do uznania, że Przedsiębiorca dokonał naruszenia umyślnie a tym samym - zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 1 lit. d) w zw. z art. 111 ust. 4 pkt 2 lit. c) u.o.k.i.k. - zastosował wspomnianą okoliczność obciążającą. Prowadząc działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych Przedsiębiorca powinien stosować się do obowiązujących przepisów prawa, w tym ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz kodeksu cywilnego. W 2008 r., po przeprowadzeniu kontroli wzorców stosowanych przy zawieraniu umów z konsumentami przez przedszkola niepubliczne, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów opublikował raport, w którym przedstawiono analizę poszczególnych rodzajów postanowień umownych, które należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne. Wzorzec umowy stosowany przez Przedsiębiorcę zawiera klauzule, które znajdują się w katalogu określonym w art. 385³, zaś tożsame z nimi stosowane przez innych przedsiębiorców zostały umieszczone w rejestrze postanowień niedozwolonych. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z 26 czerwca 2018 roku kierował do Przedsiębiorcy wystąpienia, w których wskazano stosowane przez Przedsiębiorcę klauzule, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Przedszkole, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika, pomimo argumentacji Prezesa Urzędu przedstawiającą m.in. utrwaloną linię orzecniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącą tożsamych postanowień umownych, w dalszym ciągu wyrażało stanowisko, zgodnie z którym stosowany przez przedsiębiorcę wzorzec umowy nie może być poddany badaniu pod kątem występowania niedozwolonych postanowień umownych z uwagi na brak relacji przedsiębiorca - konsument, jak również z braku podstaw faktycznych i prawnych. W toku postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca wprowadził również nowy wzorzec umowy, który w dalszym ciągu zawierał postanowienia, którym można przypisać abuzywny charakter. W ocenie Prezesa UOKiK natura naruszenia uzasadnia ustalenie kwoty bazowej na poziomie (...) % średniego obrotu uzyskanego przez

Przedsiębiorcę w latach 2016-2018 dla praktyki określonej w pkt I. sentencji decyzji, co odpowiada równowartości 861 zł. Z uwagi na stwierdzoną umyślność podwyższono kwotę bazową o 50 %. Uwzględnienie okoliczności obciążającej spowodowało, iż wysokości kary pieniężnej wyniosła 1292 zł.

- [90] Powyższa kwota stanowi (...) % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i jednocześnie (...) % obrotu Przedszkola. Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Przedsiębiorcy.

Kara pieniężna za stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego opisanego w pkt I.3 sentencji decyzji

- [91] Prezes UOKiK ustalając wysokość kary za stosowanie postanowienia o treści: *„Rodzic lub Opiekun dziecka przyjmuje do wiadomości, iż Przedszkole może rozwiązać niniejszą umowę ze skutkiem natychmiastowym po zaistnieniu następujących okoliczności:*

- 1) *Nie zostanie uiszczona opłata za świadczone usługi.*
- 2) *Zachowanie dziecka będzie uniemożliwiło pracę nauczyciela lub stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa innych dzieci.*
- 3) *Nastąpi brak współpracy w kwestii rozwiązania powstałych w procesie wychowania i edukacji dziecka problemów.*
- 4) *Nie przestrzegania zasad współpracy określonych w Statucie Przedszkola.”*

ocenił wagę naruszeń, uwzględnił skutki, jakie stosowanie go miało dla konsumentów, okres jego stosowania, uprzednie naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz czy wprowadzeniu tego postanowienia do wzorca umowy można było przypisać umyślność. Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu rozważył, zgodnie z art. 111 ust. 2 u.o.k.i.k., czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. W konsekwencji Prezes Urzędu stwierdził, że w sprawie nie zachodzi żadna okoliczność łagodząca wymieniona w art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d u.o.k.i.k w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.i.k. W toku postępowania Przedsiębiorca wyrażał stanowcze i jednoznaczne stanowisko, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu stwierdził natomiast, że zachodzą podstawy do uznania, że Przedsiębiorca dokonał naruszenia umyślnie a tym samym - zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 1 lit. d) w zw. z art. 111 ust. 4 pkt 2 lit. c) u.o.k.i.k. - zastosował wspomnianą okoliczność obciążającą. Prowadząc działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych Przedsiębiorca powinien stosować się do obowiązujących przepisów prawa, w tym ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz kodeksu cywilnego. W 2008 r., po przeprowadzeniu kontroli wzorców stosowanych przy zawieraniu umów z konsumentami przez przedszkola niepubliczne, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów opublikował raport, w którym przedstawiono analizę poszczególnych rodzajów postanowień umownych, które należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne. Wzorzec umowny stosowany przez Przedsiębiorcę zawiera klauzule, które znajdują się w katalogu określonym w art. 385³, zaś tożsame z nimi stosowane przez innych przedsiębiorców zostały umieszczone w rejestrze postanowień niedozwolonych. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z 26 czerwca 2018 roku kierował do Przedsiębiorcy wystąpienia, w których wskazano stosowane przez Przedsiębiorcę klauzule, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Przedszkole, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika, pomimo argumentacji Prezesa Urzędu przedstawiającą m.in. utrwaloną linię orzeczniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącą tożsamyh postanowień umownych, w dalszym ciągu wyrażało stanowisko, zgodnie z którym stosowany przezeń wzorzec umowny nie może być poddany badaniu pod kątem występowania niedozwolonych postanowień

umownych z uwagi na brak relacji przedsiębiorca - konsument, jak również z braku podstaw faktycznych i prawnych. W toku postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca wprowadził również nowy wzorzec umowy, który w dalszym ciągu zawierał postanowienia, którym można przypisać abuzywny charakter. W ocenie Prezesa UOKiK natura naruszenia uzasadnia ustalenie kwoty bazowej na poziomie (...) % średniego obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2016-2018 dla praktyki określonej w pkt I. sentencji decyzji, co odpowiada równowartości 861 zł. Z uwagi na stwierdzoną umyślność podwyższono kwotę bazową o 50 %. Uwzględnienie okoliczności obciążającej spowodowało, iż wysokości kary pieniężnej wyniosła 1292 zł.

- [92] Powyższa kwota stanowi (...) % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i jednocześnie (...) % obrotu Przedszkola. Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Przedsiębiorcy.

Kara pieniężna za stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego opisanego w pkt I.4 sentencji decyzji

- [93] Prezes UOKiK ustalając wysokość kary za stosowanie postanowienia o treści: „*Wysokość opłat za przedszkole może być zmieniona w przypadku zmiany kosztów utrzymania przedszkola*” ocenił wagę naruszeń, uwzględnił skutki, jakie stosowanie go miało dla konsumentów, okres jego stosowania, uprzednie naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz czy wprowadzeniu tego postanowienia do wzorca umowy można było przypisać umyślność. Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu rozważył, zgodnie z art. 111 ust. 2 u.o.k.i.k., czy w sprawie występują okoliczności łagodzące lub obciążające. W konsekwencji Prezes Urzędu stwierdził, że w sprawie nie zachodzi żadna okoliczność łagodząca wymieniona w art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d u.o.k.i.k w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 2 u.o.k.i.k. W toku postępowania Przedsiębiorca wyrażał stanowcze i jednoznaczne stanowisko, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu stwierdził natomiast, że zachodzą podstawy do uznania, że Przedsiębiorca dokonał naruszenia umyślnie a tym samym - zgodnie z art. 111 ust. 4 pkt 1 lit. d) w zw. z art. 111 ust. 4 pkt 2 lit. c) u.o.k.i.k. - zastosował wspomnianą okoliczność obciążającą. Prowadząc działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług opiekuńczo - wychowawczo - dydaktycznych Przedsiębiorca powinien stosować się do obowiązujących przepisów prawa, w tym ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz Kodeksu cywilnego. W 2008 r., po przeprowadzeniu kontroli wzorców stosowanych przy zawieraniu umów z konsumentami przez przedszkola niepubliczne, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów opublikował raport, w którym przedstawiono analizę poszczególnych rodzajów postanowień umownych, które należy uznać za niedozwolone postanowienia umowne. Wzorzec umowy stosowany przez Przedsiębiorcę zawiera klauzule, które znajdują się w katalogu określonym w art. 385³, zaś tożsame z nimi stosowane przez innych przedsiębiorców zostały umieszczone w rejestrze postanowień niedozwolonych. Ponadto Prezes Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem z 26 czerwca 2018 roku kierował do Przedsiębiorcy wystąpienia, w których wskazano stosowane przez Przedsiębiorcę klauzule, które mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne. Przedszkole, reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika, pomimo argumentacji Prezesa Urzędu przedstawiającą m.in. utrwaloną linię orzeczniczą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącą tożsamych postanowień umownych, w dalszym ciągu wyrażało stanowisko, zgodnie z którym stosowany przezeń wzorzec umowy nie może być poddany badaniu pod kątem występowania niedozwolonych postanowień umownych z uwagi na brak relacji przedsiębiorca - konsument, jak również z braku podstaw faktycznych i prawnych. W toku postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca wprowadził również nowy wzorzec umowy, który w dalszym ciągu zawierał postanowienia, którym można przypisać abuzywny charakter. W ocenie Prezesa UOKiK

natura naruszenia uzasadnia ustalenie kwoty bazowej na poziomie (...) % średniego obrotu uzyskanego przez Przedsiębiorcę w latach 2016-2018 dla praktyki określonej w pkt I. sentencji decyzji, co odpowiada równowartości 861 zł. Z uwagi na stwierdzoną umyślność podwyższono kwotę bazową o 50 %. Uwzględnienie okoliczności obciążającej spowodowało, iż wysokości kary pieniężnej wyniosła 1292 zł.

- [94] Powyższa kwota stanowi (...) % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i jednocześnie (...) % obrotu Przedsiębiorcy. Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Przedsiębiorcy.
- [95] Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary:
- 1) za stosowanie postanowienia opisanego w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji na kwotę 1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote),
 - 2) za stosowanie postanowienia opisanego w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji na kwotę 1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote),
 - 3) za stosowanie postanowienia opisanego w punkcie I.3 sentencji niniejszej decyzji na kwotę 1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote),
 - 4) za stosowanie postanowień opisanych w punktach I.4 sentencji niniejszej decyzji na kwotę 1292 zł (słownie: tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote).
- [96] Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec jak w punktach III.1, III.2, III.3 oraz III.4 sentencji decyzji.
- [97] Zgodnie z art. 112 ust. 3 u.o.k.i.k., karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

G. Koszty postępowania (pkt IV sentencji)

- [98] Art. 77 ust. 1 u.o.k.i.k. przewiduje, że jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia oraz osoba zarządzająca, o której mowa w art. 6a, są obowiązani ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 u.o.k.i.k., Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.
- [99] Należy zauważyć, że u.o.k.i.k. nie zawiera wyczerpujących regulacji dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Art. 83 u.o.k.i.k. stanowi jednak, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy k.p.a. Stosownie do art. 264 § 1 k.p.a., jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.
- [100] Do kosztów przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania zaliczono, zgodnie z art. 263 § 1 k.p.a., poniesione w toku niniejszego postępowania koszty doręczenia pism w wysokości (...) zł.
- [101] Ww. koszty należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na podany rachunek bankowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.
- [102] Stosownie do treści art. 81 ust. 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia,

za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

- [103] W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt IV sentencji decyzji, na podstawie art. 264 § 2 k.p.a. w zw. z art. 83 i art. 81 ust. 5 u.o.k.i.k. w zw. z art. 479³² § 1 i § 2 k.p.c. , stronie przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.
- [104] Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł, a zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu - w kwocie 500 zł.
- [105] Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek.
- [106] Stosownie do treści art. 117 § 1, § 2 i § 4 k.p.c., strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Osoba fizyczna, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania, który niezwłocznie przesyła ten wniosek sądowi właściwemu.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Gdańsku
Roman Jarząbek

Otrzymuje:

1. **Grażyna Gońda** prowadząca działalność gosp. pod firmą:
Grażyna Gońda Przedszkole Niepubliczne „SŁONECZKO”
reprezentowana przez:
(...)
2. a/a